

Over bruggen

De campagne die Bill Clinton terugbracht in het Witte Huis, heette *'Bridging the future'*. Nou ben ik de laatste om een bevriend staatshoofd besluiteloosheid te verwijten, maar hij heeft de schijn tegen. Een bruggenbouwer is zo druk met verzoenen, dat duidelijkheid een luxe is die hij zich niet kan permitteren.

Wij vinden onszelf een partij van bruggenbouwers. Niks mis mee, zeker niet nu 'watermanagement' in ons land een serieuze tak van sport is. Onze vers gekozen lijsttrekker beschreef op het CDA-congres de partij die hij wilde aanvoeren: "Een partij die tussen rijk en arm, tussen economie en milieu, tussen individuele ontplooiing en collectieve zekerheid een brugfunctie wil vervullen". Hij plaats zich met deze rede midden in de christen-democratische traditie van antwoorden op lastige vragen: het is niet of... of, maar én... én. Wij kiezen liever niet voor het één en tegen het ander, maar voor het één en het ander. Voor de kool en de geit. Wij beheersen die onvolprezen vaardigheid: te blazen en het meel in de mond te houden. Dat mag dan, in de woorden van de lijsttrekker "niet het resultaat zijn van plaatsgebonden pragmatisme", het bevordert zeker geen helder profiel. Kiezers houden daar niet van. Wie op

een kiezersmarkt opereert die voor een steeds groter deel bestaat uit zwevende kiezers, zal het meer dan ooit tevoren moeten hebben van helderheid.

Op sommige punten is er volop reden tot tevredenheid. Het gaat goed met de partij die het ritme van de week wil beschermen. Die de onstuitbare opkomst van de 24-uurs economie niet klakkeloos volgt, maar vasthoudt aan een rustpunt. Niet alleen voor kerkbezoek, maar ook voor sociaal contact. Het gaat ook steeds beter met de partij die het opneemt voor het maatschappelijk middenveld, die in contact met de kerken op zoek gaat naar kansen om het beleid te versterken. En ook over de

partij die zich als eerste tegen de nieuwe Algemene Nabestaandenwet heeft gekeerd, hoeven we geen moment ontevreden te zijn. Ook het verse verkiezingsprogramma laat zien dat we werken aan een herkenbaar profiel.

Maar zo af en toe hebben we de schijn tegen. Nog niet zo lang geleden zag het CDA kansen voor zichzelf als 'eigentijdse gezinspartij'. Een zomernummer van Christen Democratische Verkenningen, een rapport van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA ('De verzwegen keuze van Nederland') en een pleidooi voor een gezinsminister in de Algemene Politieke Beschouwingen droegen bij

Mr. drs. F.J. Paas

aan een krachtig profiel. Zorgloon werd gepresenteerd als faciliteit voor wie zich een tijdje aan zorg wilde wijden. Wettelijk recht op deeltijdarbeid en ruimere mogelijkheden voor kinderopvang zouden dat beeld completeren, het CDA sluit aan bij de behoefte van talloze Nederlanders die in deze tijd werk willen maken van hun ouderschap. Inmiddels heeft het er tenminste de schijn van dat het CDA aarzelt om op de ingeslagen weg in te gaan: die van de eigentijdse gezinspartij die ondersteuning wil bieden aan mensen die zorgtaken willen verdelen. Een moderne gezinspartij moet komen met voorstellen die dat predikaat rechtvaardigen. Ondanks de angst de traditionele achterban tegen de schenen te schoppen.

Als in de partij (al weer naar aanleiding van een zomernummer van Christen Democratische Verkenningen) wordt gediscussieerd of 'Nederland Distributieland' nog onze hoofdprioriteit moet zijn, kan het CDA-Partijbureau uiteraard een paar ongeruste brieven uit de transportsector verwachten. Wanneer vervolgens in kranten discussie wordt vervolgd over 'brainports' of 'mainports', over maatregelen tegen auto's en ander vee ten behoeve van het milieu, ligt enige maatschappelijke discussie ook voor de hand. Natuurlijk reageren de intensieve veehouderij en de BOVAG. Een politieke partij kan dat maatschappelijke debat stimuleren met nieuwe ideeën. Maar als rasechte bruggenbouwers dichtten we de kloof, nog voordat ze werkelijk ontstaat. Nee, we zijn geen autootje-pesters. En ook de boeren kunnen op ons rekenen. Al in de eerste minuten van de congresspeech van partijvoorzitter Helgers werd het helder: we zijn niet voor het een en tegen het ander. Natuurlijk niet, we kiezen ge-

woon voor alles tegelijk! De achterban herademt.

Het sociale gezicht dan? De partij die de boel bij elkaar houdt. Waaruit blijkt dat? Zijn wij de partij die het drama van langdurige werkloosheid wil doorbreken? De economie doet het prima, de werkgelegenheid ook. Alleen tegen langdurige werkloosheid lijkt geen kruid gewassen. Nou hoor ik in het CDA voortdurend allerlei lelijks over Melkert-banen. Over nepbanen in de collectieve sector. Ze komen dan ook stevast voor als dekkingsmiddel in de tegenbegroting. Maar welk alternatief we nou precies aanreiken voor de moeilijkste groep van werklozen, is mij niet helemaal duidelijk. Ook hier bevorderen we niet de duidelijkheid, maken we niet de keuzes die een partij nodig heeft om aantrekkelijk te zijn. Voor welk deel van de achterban zijn we benauwd?

Ik denk dat we de politiek en ons zelf een dienst bewijzen wanneer we opinieleider durven zijn. Dat vergt flair. Drie jaar geleden kregen wij pijnlijk ingepeperd dat een stem voor de christen-democratie niet vanzelf spreekt. Meer dan ooit tevoren rust op de christen-democratie de verplichting haar bestaansrecht te bewijzen. We hebben wat te melden. Daar moeten we achter blijven staan, juist als dat weerwoord oplevert. Want dat gebeurt met heldere standpunten. Die standpunten worden gewaardeerd, zeker als ze meer zijn dan populisme, maar er visie achter zit. Enig zelfvertrouwen misstaat ons niet. *No guts, no glory.*

Mr. drs. F.J. Paas

In de column geven de leden van de redactie hun persoonlijke opvattingen weer. Zij hopen daarmee een aanzet te geven voor reflectie of debat.